

FAZLA MESAINİN İSPATINDA MAAŞ BORDROLARININ ÖNEMİ

Orhan ÖĞÜT
Avukat

Bu ayki makalemizde fazla mesainin ispatında maaş bordrolarının önemi konusunu, değerli okurlarımızın bilgisine sunmaktayız. Fazla çalışma, iş kanunumuzda haftalık 45 saati aşan çalışmalar olarak tanımlanmıştır. İşçinin fazla çalışma yapması hâlinde işveren tarafından kendisine belli oranda fazla çalışma ücreti ödenir.

Bahsi geçen uygulamada sıklıkla işçiler tarafından fazla çalışma ücretlerinin ödenmediği yönünde davalar açılmakta ve işverenlerden hak talep edilmektedir. İşte bu noktada fazla mesai ücretinin ödenmiş olduğunun ispatı oldukça önem arz etmektedir. Fazla çalışma yaptığının ispatı işçiye aittir ve işçi her türlü delille fazla çalışma yaptığını ispat edebilir. Buna ilişkin ücretlerin ödendiğini ise işveren ispat etmelidir.

Fazla çalışma ve buna ilişkin ücretin ödendiği hususunda en önemli ispat araçlarının başında maaş bordroları gelir. İşverenin çalışanlara ödediği ücretlerin tüm vergi ve kesintilerle birlikte kaydedildiği, işveren tarafından her ay periyodik olarak düzenlenen resmî belgeye maaş bordrosu denir. Maaş bordrosu, işverenin işçiye ücret ödeme yükümlülüğünü yerine getirdiğini kanıtlayan bir belge niteliğindedir. Bu sebeple bordronun düzenlenmesi ve uygulanması hem işveren hem de işçi için oldukça önemlidir.

Maaş bordrolarının delil gücü ise imzalı olup olmamasına, bordroya karşı ihtirazi/aksine bir kayıt ileri sürülüp sürülmemiş olmasına göre değişmektedir. Çeşitli ihtimallere göre değerlendirecek olursak:

- 1- Maaş bordrolarında fazla mesai gösterilmiş ve işçi, ihtirazi/aksine bir kayıt ileri sürmeden bordroyu imzalamışsa artık işveren tarafından fazla mesai ücretinin ödenmiş olduğu kabul edilir. İşçi buna rağmen bordroda görünenden daha fazla mesai yaptığını ileri sürüyorsa ancak yazılı delil/belge ile ispat edebilir. Yani örneğin bordroda fazla çalışma yapıldığı ve buna ilişkin bir ödeme yapılmış olduğu görünüyor ve bu bordro işçi tarafından hiçbir kayıt konulmaksızın imzalanıyorsa, o bordronun aksini iddia eden işçi; bu iddiasını sadece yazılı delil ile ispat edebilecektir. Görüldüğü üzere işçi tarafından imzalı ve ihtirazi/aksine kayıt konulmamış maaş bordroları fazla mesainin ispatında en güçlü ispat aracıdır.
- 2- Bir diğer ihtimal olarak maaş bordrosunda fazla mesai gösterilmiştir ancak işçinin imzası yoktur. Bu durumda işçi, bordroda gösterilenden daha fazla çalışmasının olduğunu iddia etmesi hâlinde her türlü delil ile ispat faaliyetinde bulunabilir. Başka bir anlatımla işçinin imzasının bordroda yer almaması durumunda işçi, her türlü delille fazla çalışma yaptığını ispat edebilir. Buradan anlaşılacağı üzere maaş bordrolarında işçinin imzası büyük önem taşımaktadır.
- 3- Son ihtimal olarak ise işçi maaş bordrolarını imzalamış olmakla birlikte ödenen miktardan daha fazla ücret alacağı olduğu yönünde ihtirazi/aksine kayıt ileri sürmüş olabilir. Bu hâlde işçi, bordroda görünenden daha fazla çalışma yaptığını her türlü delille ispat edebilir. Örneğin işçi, fazla çalışmasının 10 saat değil de 20 saat olduğu yönünde bordroya bir kayıt düşerek imzalamışsa artık o bordronun aksini tanık dâhil her türlü delil ile ispat edebilecektir.

Tüm bu açıklamalarımızdan anlaşılacağı üzere maaş bordroları, fazla mesainin ispatında büyük öneme sahiptir. Bordroyu güçlü bir delil durumuna sokan ise maaş bordrosundaki işçinin imzasıdır.

İŞÇİLER MAAŞ BORDROLARININ SAHTE OLDUĞUNU İDDİA EDEBİLİYOR

Uygulamada ortaya çıkan bir diğer sorun ise işçiler tarafından maaş bordrolarının sahteliğinin iddia edilmesidir. Bir başka anlatımla işçiler, her ne kadar maaş bordroları imzalamış olsalar da aslında bunu işveren otoritesi altında yaptıklarını ve baskı altında imzaladıklarını, bordroların gerçeği yansıtmadığını sıklıkla iddia etmektedirler. Bu durumda işçi, bordroda gösterilenden fazla çalışma yaptığını ancak bordronun sahteliğini ispat ederek kanıtlayabilir. İşveren, bordroları gerçeğe uygun doldurduysa ve düzenli olarak imzalı bir şekilde tuttuysa bordroları lehine kullanabilir. Yani işçi, bordrolarda tahakkuk edilenden daha fazla çalışma yaptığını iddia etse bile bu iddiasını kanıtlaması zor olacaktır. Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları da imzalı ve ihtirazi kayıtsız bordrolar kesin yazılı delil niteliğinde olduğu için işçinin bordrolarda yazılandan fazla çalıştığını ileri sürülmesinin mümkün olmadığını ifade etmektedir.

Sonuç itibarıyla, bordroda ihtirazi/aksine kayıt bulunup bulunmaması, imzalı olup olmaması, fazla çalışma sütununun doldurulmuş olup olmaması hususları bordronun ispat gücüne etki etmektedir. İşverenlere tavsiyemiz maaş bordrolarında fazla mesai için bölüm ayırmaları, bu bölüme işçinin fazla mesai bilgilerini kaydetmeleri ve bordro içeriklerinin doğruluğunu işçinin onayına sunarak imza almalarıdır. Böylelikle işverenler, ileride doğabilecek fazla mesai iddialarını bertaraf edebilme olanağına sahip olacaklardır.